

עזרא פרק א'

1) דברי הימים ב פרק לו פסוק כב - כג

(כב) ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר-ה' בפי ירמיהו העיר ה' את-רוח כורש מלך פרס ויעבר-קול בקל-מלכותו וגם-במכתב לאמור: (כג) כה-אמר כורש מלך פרס כל-ממלכות הארץ נתן לי ה' אלקי השמים והוא-פקד עלי לבנות-לו בית בירושלם אשר ביהודה מירבכם מפל-עמו ה' אלקיו עמו ועל:

2) תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טו עמוד א

עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו

3) מלבי"ם עזרא פרק א פסוק א

ובשנת אחת לכורש מלך פרס, עזרא [שכתב ספרו וספר דה"י] סיים בסוף דה"י ויגל את השארית אל בבל ויהיו לו ולבניו לעבדים עד מלוך מלכות פרס למלאת דבר ה' בפי ירמיה, עד רצתה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה שבתה למלאת שבעים שנה, ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר ה' בפי ירמיה העיר ה' את רוח כורש וכו', עד מי בכס בכל עמו ה' אלהיו עמו ויעל, מבואר שספר עזרא נכתב אחר ספר דה"י ולכן התחיל ספרו זה בשני פסוקים האחרונים שסיים ספרו הקודם. לכן אמר ובשנת בו"ו שזה המשך ספר דה"י [וכ"ד הרי"א].

4) רמב"ן שמות פרשת שמות פרק א פסוק א

בספר דברי הימים וספר עזרא, שהשלים דברי הימים ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר ה' בפי ירמיהו העיר ה' את רוח כורש וגו', כה אמר כורש מלך פרס וגו', ואותם שני פסוקים בלשונם החזיר בראש ספר עזרא לחבר הספור, אלא שהיו שני ספרים, השלים הראשון במה שהיה קודם בנין הבית והספר השני מעת הבנין.

5) תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יז עמוד ב

סידרן של כתובים: רות וספר תהלים, ואיוב ומשלי, קהלת, שיר השירים וקנינות, דניאל ומגילת אסתר, עזרא ודברי הימים.

6) רש"י עזרא פרק א פסוק א

ובשנת אחת לכורש מלך פרס - סדר ספר זה סדור ומשוך אחר ספר דניאל כמפו' בב"ב והמלה מוסבת מזה לזה שנאמר בדניאל בשנת א' למלכו אני דניאל בינותי בספרי' מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנב' למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה וכן הולכת ומספרת כל הפרשה בחורבן הבית וזמן גלות בבל ואת וידויו אשר התוודה על חטאת ישראל ותחילת סדר ספר זה כך הוא שלאחר שנהרג בלשצר מלך דרויש המדי שנאמר ודריוש מדאה קביל מלכותא וגומר ולאחר מיתת דרויש מלך כורש זה מלך פרס ובשנת אחת למלכו הושלמו שבעים שנה לפקידת גלות בבל מיום שגלה יהויקים שנאמר (ירמיה כט) לפי מלאת לבבל ע' שנה אפקוד אתכם וגו' שחזרו ישראל מגלות בבל לא"י ובאות' שנה בשנת אחת לכורש יסדו ישראל יסוד ב"ה וצרי יהודה ובנימין הלשינו עליהם לכורש מלך פרס וצוה לבטל המלאכ' שלא לבנות עוד בנין בית המקדש והיו ישראל בטלים שלא בנו הבית כל מלכות כורש ואחשורוש שמלך אחריו עד שנת שנים למלכות דרויש בן אחשורוש מלך פרס שהוא דרויש בן אסתר ובשנת שנים למלכותו התחילו לבנות בית המקדש עד אשר הושלם הבנין ומשנת אחת לכורש עד שנת שנים לדרויש בן אחשורוש מלך פרס שנבנה הבית בימיו היו י"ח שנה לקיים מה שנאמר (דניאל ט) למלאות לחרבות ירושלים ע' שנה וגו' ועכשיו בשנת שנים לדרויש הושלמו ע' שנה למלאות לחרבו' ירושלים חורבן הבית שגלה צדקיהו ומגלו' יהויקים עד גלות צדקיהו שנחרב הב' היו שמנה עשר' שנה ועכשיו בשנת אחת לכורש מלך פרס הושלמו ע' שנה מגלות יהויקים שגלו ישראל לבבל ובכך נתקיים המקרא שנא' (ירמיה כ"ט) כי לפי מלאת לבבל ע' שנה אפקוד אתכם וגומר וזו היא הפקיד' שחזרו ישראל על אדמתם ובנו יסוד בנין הבית אף על פי שלא נגמר עכשיו נמצא שהיה נ"ב שנה מגלות צדקיהו שנחרב הבית עד שנה אחת לכורש מלך פרס ושמנה עשרה לאחר שנה א' לכורש שהיא שנת שנים לדרויש מלך פרס הושלמו שבעים שנה לחורבות ירושלים מגלות צדקיהו שנחרב הבית עד שנים לדרויש שהתחילו ישראל לבנות הבנין וגמרוהו וכן מוכיח בסדר עולם ובמסכת מגילה ובספר זה כאשר בארתי:

7) ישעיהו פרק מד פסוק כח ישעיהו פרק מה פסוק א - ז

הַאֲמַר לְכוֹרֵשׁ רָעִי וְכָל־חֲפְצֵי יְשׁלָם וְלֹא־אֲמַר לִירוּשָׁלַם תִּבְנֶה וְהֵיכַל תִּוּסַד: ס (א) כֹּה־אָמַר ה' לְמַשִּׁיחוֹ לְכוֹרֵשׁ אֲשֶׁר־הִחֲזַקְתִּי בְיָמָיו לְרַד־לְפָנָיו גּוֹלָם וּמִתְנַיִ מְלָכִים אֲפַתַח לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלִתִּים וְשַׁעֲרִים לֹא יִסָּגְרוּ: (ב) אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֶיךָ וְהַדּוֹרִים אוֹשֵׁר אֲנִישֶׁר דְּלִתּוֹת נְחוּשָׁה אֲשַׁבֵּר וּבְרִיתִי בְרַזְלִי אֲגַדֶּע: (ג) וְנִתְּנִי לְךָ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמִטְמֵנִי מִסִּתְּרִים לְמַעַן תִּדְּעַ כִּי־אֲנִי יְקוֹנֵךְ הַקּוֹרָא בְּשֵׁמֶךָ אֶלְקֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) לְמַעַן עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירֵי וְאֶקְרָא לְךָ בְּשֵׁמֶךָ אֲכַנֶּךָ וְלֹא יִדְעֻנִי: (ה) אֲנִי ה' וְאֵין עוֹד זִוְלָתִי אֵין אֶלְקִים אַאֲרָךְ וְלֹא יִדְעֻנִי: (ו) לְמַעַן יִדְעוּ מִמְזִרְח־שָׁמֶשׁ וּמִמְעַרְבָּהּ כִּי־אֶפֶס בְּלַעֲדֵי אֲנִי ה' וְאֵין עוֹד: (ז) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרָא חֹשֶׁךְ עֲשֵׂה שְׁלֹם וּבוֹרָא רָע אֲנִי ה' עֲשֵׂה כָּל־אֵלֶּה: ס

8) רש"י עזרא פרק א פסוק ב

הוא פקד עלי - צוה עלי ע"י ישעיה הנביא לבנות לו בית המקדש בירושלים כמו שנאמר בספר (ישעיה מ"ד) האומר לכוור רועי וכל חפצי ישרים ולאמר לירושלים תבנה והיכל תוסד כה אמר ה' למשיחו לכוור אשר החזקתי בימינו וגומר (ישעיה מ"ה) וכבר נאמרה נבואה זו ע"י ישעיה:

9) Flavius Josephus, Antiquities of the Jews, Book XI - William Whiston, A.M., Ed.

[5] This was known to Cyrus by his reading the book which Isaiah left behind him of his prophecies; for this prophet said that God had spoken thus to him in a secret vision: "My will is, that Cyrus, whom I have appointed to be king over many and great nations, send back my people to their own land, and build my temple." This was foretold by Isaiah one hundred and forty years before the temple was demolished. Accordingly, when Cyrus read this, and admired the Divine power, an earnest desire and ambition seized upon him to fulfill what was so written; so he called for the most eminent Jews that were in Babylon, and said to them, that he gave them leave to go back to their own country, and to rebuild their city Jerusalem, and the temple of God, for that he would be their assistant, and that he would write to the rulers and governors that were in the neighborhood of their country of Judea, that they should contribute to them gold and silver for the building of the temple, and besides that, beasts for their sacrifices.

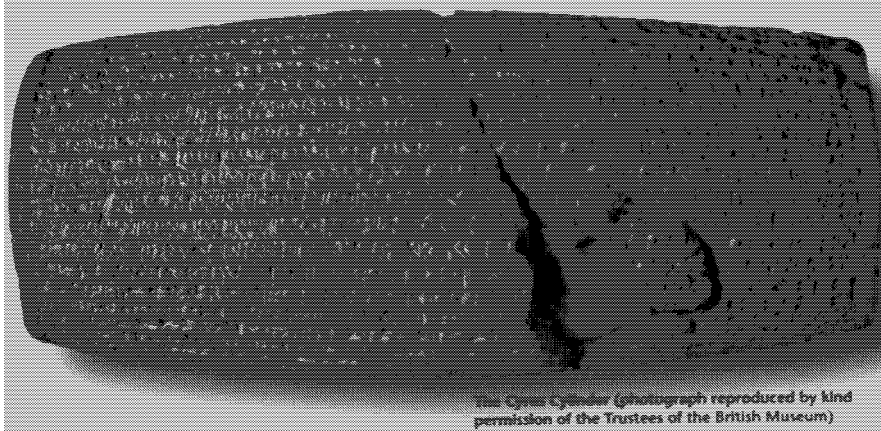
10) Purim and the Persian Empire by Yehuda Landy, pp. 5-6

Coresh's capital city was Babylon, from which the Babylonian kings had ruled. The country of Babylonia was situated between the Tigris and Euphrates Rivers and the inhabitants at the time included various nations who had been exiled there by the Babylonian rulers. According to Ezra 6:1, the decree permitting the Jews to return to their land was issued in Babylon. Excavations there uncovered a clay cylinder inscribed in cuneiform script by King Coresh. The inscription tells of Coresh's greatness and all his activities. Among them he mentioned that he permitted the nations who originated from the region east of the Tigris River to return to their original home lands and rebuild their temples that had been lying in ruins, and that he restored their idols (that had been plundered by the Babylonians).

These three decrees fit with what we know from the Book of Ezra regarding Coresh's actions toward the Jewish people: He permitted them to return to their homeland; he permitted them to rebuild the Beis Hamikdash; and he ordered the vessels of the Beis Hamikdash to be restored. The Cyrus Cylinder shows us that Coresh's permit to rebuild the Beis Hamikdash in Jerusalem was actually part of a general policy. Why did Coresh mention specifically the nations who came from east of the Tigris? What about the Jewish people who came from Eretz Yisrael, which is west of the Euphrates River? The answer is that this favorable time for the Jewish people did not last for long. In Ezra 4 we see that the neighbors of Judea, mainly the Samaritans, made sure to prevent the building of the Beis

עזרא פרק א'

Hamikdash. They sent letters to the king, warning him that the rebuilding of the Beis Hamikdash would lead the Jews to revolt against the Persian king. Coresh quickly rescinded the building permit shortly after the altar had been built and the foundations of the Beis Hamikdash had been laid. This situation remained during the reign of Achashverosh. It was only during the reign of his successor, King Daryavesh, that the Jews were finally permitted to complete the Beis Hamikdash.

The Cyrus Cylinder (photograph reproduced by kind permission of the Trustees of the British Museum)

11 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יא עמוד א וב

תנו רבנן: שלשה מלכו בכיפה, ואלו הן: אחאב, ואחשורוש, ונבוכדנצר... והא איכא כורש, דכתיב כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה'! - התם אשתבוחי הוא דקא משתבח בנפשיה.

12 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד עמוד א

כדתניא: עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניית; עד יעבר עמך ה' - זו ביאה ראשונה, עד יעבר עם זו קניית - זו ביאה שנייה; מכאן אמרו חכמים: ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרם החטא.

13 רש"י מסכת ברכות דף ד עמוד א

ביאה ראשונה - שבאו בימי יהושע. ביאה שנייה - כשעלו מגלות בבל בימי עזרא. ראויים היו ליעשות להם נס - לבוא ביד רמה. אלא שגרם החטא - ולא הלכו אלא ברשות כורש, וכל ימי מלכי פרס נשתעבדו להם, לכורש ולאחשורוש ולדריוש האחרון.

14 משבצות זהב יהושע (י' - ו')

עי' במלבי"ם שביאר את ההבדל בין עוזר ומושיע המושיע יעשה את הבל והעוזר עוזר קצת עד שהנעזר יהיה הפועל העיקרי ולפי המבואר בפסוקים דלהלן לא השתתפו הגבעונים במלחמה כלל כי מלחמת כיבוש הארץ היתה מלחמת קודש בלתי לה' לבדו ולא היה לגבעונים שום זכות ויכולת לעזור בכיבוש הארץ וראיתי דבר נפלא על דרך דברי המלבי"ם שלכך נקרא מנהיג ישראל בעת כניסתם לארץ בביאה ראשונה בשם יהושע ואילו בביאה שנייה בבית שני היה נקרא עזרא דבימות יהושע שהיתה הנהגה של ניסים גלויים ועצומים שהיתה המלחמה ע"י הקב"ה בעצמו כמש"כ בכמה פסוקים ויהמם ה' לפני ישראל ויכם מכה גדולה וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים וכמש"כ בעת העמדת השמש והירח בגבעון ולא היה כיום ההוא לפניו ולאחריו לשמע הי בקול איש כי נלחם ה' לישראל ואילו בכניסתם בימי בית שני נאמר (בברכות דף ח) ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא וכיון שלא היתה ההנהגה בניסים גלויים כ"א בעזר וסיעתא דשמיא ע"פ דרך הטבע לכן נקרא המנהיג בשם עזרא

15 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

היינו דכתיב כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם. דרש רב נחמן בר רב חסדא: מאי דכתיב כה אמר ה' למשיחו לכוורש אשר החזקתי בימינו, וכי כורש משיח היה? אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיחו: קובל אני לך על כורש, אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי. והוא אמר מי בכס מכל עמו... ויעל.

16) ירמיהו פרק כז פסוק כב

בְּבֵלָה יִוָּבְאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֹתָם נְאֻם יְהוָה וְהָעֲלִיתִים וְהִשְׁיבֹתִים אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה:

17) דניאל פרק א פסוק ב

וַיִּתֵּן אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת־יְהוּיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּמִקְצַת כָּל־בְּיַת־הַאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אַרְץ־שֹׁנַעַר בַּיַּת אֱלֹהֵיו וְאֶת־הַכֵּלִים הַבָּיִא בַּיַּת אוֹצַר אֱלֹהֵיו:

18) תלמוד בבלי מסכת נדרים דף סב עמוד א

בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול, שנאמר: ובאו בה פריצים וחיללוהו, כיון שפרצום נעשו חול - נעקר מן העולם

19) רש"י עזרא פרק א פסוק ח

ויספרם - הגזבר הזה מנה אותם ומסרם לשבצר למען ישאם ויוליכם לירושלים ואמרו רבותינו הוא ששבצר הוא דניאל ולמה נקרא שמו ששבצר שעמד בשש צרות:

20) אבן עזרא דניאל פרק א פסוק ד

והנה דניאל יצא בן ט"ו שנה בלכת יהויקים לבבל ושמונה שנים מלך והנה כ"ג וי"א צדקיהו והנה ד' ול' וע' שנה והנו זקן מאד בימי אסתר אולי כבר מת ולא עלה אל בית שני ואינו ששבצר בראיות גמורות:

21) אבן עזרא עזרא פרק א פסוק ח

לשבצר - הוא זרובבל ונקרא כן בלשון כשדים:

22) חידושי הרמב"ן מסכת מגילה דף יא עמוד ב

היכי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו והלא בימי כורש כבר העלו אותם כדכתיב (עזרא א' ז') והמלך כורש הוציא את כלי בית ה' אשר הוציא נבוכדנצר מירושלם ויתנם בבית אלהיו ויוציאם כורש מלך פרס על ידי מתרדת הגזבר ויספרם לששבצר הנשיא ליהודה וכתיב הכל העלה ששבצר עם העלות הגולה מבבל לירושלם. . . ענין הכלים הללו שאחשורוש נשתמש בהם היה לפי שנבוכדנצר בגלות הראשון לקח מקצת כלים של בית המקדש ולא כולם, דכתיב (דניאל א' ב') ויתן ה' בידו את יהויקים מלך יהודה ומקצת כלי בית האלקים ויביאם ארץ שנער בית אלהיו ואת הכלים הביא בית אוצר אלהיו, והם היו ששלח כורש במעלה הראשונה דכתיב (עזרא שם) ויתנם בבית אלהיו ויוציאם כורש כו' לפי שנתמלאו להם שבעים שנה, אבל שאר הכלים נשארו בבית המקדש עד החורבן ולקח אותם נבזראדן, ומקראות מלאים הם בספר ירמיהו, והם לא נתמלאו להם עדיין שבעים שנה ונשארו בבבל עד בנין הבית, נתקיים בכלים מה שנתקיים בבית המקדש ובעם, הגולים תחלה נפקדו לשבעים של גלות ראשון, והגולים בשעת חרבן נגאלו לשבעים של חרבן, וכן הבנין למלאת שבעים לחרבן הבית היה, ובאותו זמן השיבו שאר הכלים, דודאי נגאלו והחזירום שכן ירמיה (כ"ז כ"ב) מתנבא על הכלים הנותרים בבית ה' בבבל יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה' והעליתים והשיבותים אל המקום הזה.